

Столярчук Л. В. Форми організації професійної підготовки бакалаврів у галузі права в університетах Канади

У статті представлено теоретичне дослідження форм навчання та організації професійної підготовки бакалаврів у галузі права в системі вищої освіти Канади. З'ясовано, що здобувачі вищої освіти опановують спеціальність «Право» у правничих школах, які мають абсолютну автономію у формуванні освітньо-професійних програм. Результати дослідження засвідчили домінуюче використання стаціонарної форми навчання, тоді як заочна і змішана форма пропонуються лише окремими закладами вищої юридичної освіти. Виявлено, що жоден з університетів Канади не надає можливості отримати освітній рівень бакалавра у галузі права через дистанційну форму навчання. У статті наголошується на варіативності форм організації навчального процесу, які мають практико-зорієнтований характер та спрямовані на забезпечення студентів вміннями та навичками, необхідними для подальшої кар'єри у юриспруденції. Зазначається, що організація професійної підготовки майбутніх фахівців з права здійснюється на основі комплексного використання традиційних та інноваційних форм. Професійна підготовка бакалаврів у галузі права в університетах Канади реалізується через різні форми організації освітнього процесу, зокрема, навчальні заняття, самостійну роботу, контрольні заходи та практичну підготовку. Зазначається, що навчальні заняття у системі вищої юридичної освіти Канади представлені різними видами, а саме: лекції, практичні заняття, семінари, консультації. Аналіз навчальних програм у сфері права в університетах Канади засвідчив можливість здобути навички професійної діяльності через низку практичних навчальних занять для студентів всіх років навчання. Виявлено, що самостійна робота студентів у правничих школах Канади відбувається у вигляді виконання індивідуальних завдань, роботи з літературними джерелами, підготовки до практичних занять, семінарів та іспитів, а також підготовки й написання наукових проектів і робіт. Наголошується, що важливим компонентом професійної підготовки бакалаврів у галузі права в університетах Канади є оцінювання знань, умінь і навичок студентів, яке здійснюється шляхом проведення різноманітних контрольних заходів з виставленням оцінок.

Ключові слова: бакалавр, право, освітньо-професійна програма, професійна підготовка, форма навчання, організація освітнього процесу, університет, Канада.

УДК 159.98

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.40>

Стрельбицька С. М.

**ПРОФЕСІЙНА ЗРІЛІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ОСОБИСТОСТІ:
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ**

У статті здійснено психолого-педагогічний аналіз поняття «зрілість», «професійна зрілість», «професіонал», «професіоналізм особистості», розкрито різноманіття і протиріччя авторів у трактуванні. Охарактеризовано сутність «професійна зрілість» та з'ясовано значення означеного поняття як складової професіоналізму особистості. Професійна зрілість особистості представлена в якості багатокомпонентного особистісного утворення, яке включає в собі вміння здобувача співвідносити свої професійні можливості та потреби з професійними вимогами, тобто рівень автономності, сформоване критичне мислення, підготовленості до праці, самооцінка, ставлення до своєї професійної діяльності, ставлення до себе як до професіонала, ставлення до особистісного та професійного розвитку, управлінський потенціал, саме уміння планувати, приймати рішення та брати відповідальність за них, здатність до саморегуляції та самоконтролю, готовність до свідомого безперервного професійного самовдосконалення, самовизначення й самореалізації тощо. Відзначено, що незважаючи на наявність великої кількості наукових досліджень з приводу дефініції означеного поняття, воно залишається і досі дискусійними та потребує більш детального вивчення. Стаття присвячена теоретичному осмисленню та аналізу тенденцій щодо різностороннього висвітлення проблеми визначення сутності поняття «зрілість», «особистісна зрілість», «психологічна зрілість», «соціальна зрілість», «професійна зрілість», «професіонал», «професіоналізм особистості» як наукових дефініцій. Розглядаються теоретичні та практичні аспекти професійної зрілості, як невід'ємної складової професіоналізму особистості здобувача магістратури закладу післядипломної освіти.

Розглянуто елементи професійної зрілості, які є важливими для становлення професіоналізму особистості здобувача під час навчання в магістратурі у системі післядипломної освіти. Окреслені основні закономірності становлення професійної зрілості особистості здобувача. Обґрунтовано важливість професійної зрілості особистості здобувача під час навчання в магістратурі.

Ключові слова: особистість, зрілість, професійна зрілість, професійний розвиток, професіонал, професіоналізм, неперервна освіта.

Військові події в Україні обумовили необхідність і важливість кардинальних змін в усіх без винятку сферах суспільного життя країни, зокрема й у системі вищої професійної освіти. Швидке ускладнення соціального світу, динамізм сьогоденних суспільних перетворень у соціокультурному та економічному житті сучасної України, в тому числі й через військову агресію, стрімкий науково-технічний розвиток суспільства, наявність конкурентного середовища викликає до життя потребу якісно нового рівня професіоналізму

фахівців, які вміють аналізувати мінливі соціально-економічні умови розвитку виробництва, приймати та реалізовувати складні й нестандартні рішення в ситуації ринкової конкуренції, уникати стереотипи у професійній і особистісній сферах під час взаємодії. Сьогодні, перед системою вищої професійної освіти постає важливе завдання щодо підготовки мобільного та високо компетентного педагога професіонала, який враховує психолого-педагогічні аспекти освітнього процесу, креативного, вміє нестандартно та конструктивно вирішувати різні педагогічні ситуації, професійно зрілого, відповідального за результати власної діяльності, здатного до науково-дослідницької та інноваційної діяльності, соціально активного, що вміє працювати в команді, володіє умінням протистояти життєвим труднощам і може надавати підтримку тим, хто її потребує, готовий до постійного особистісного та професійного розвитку в складному, швидко мінливому соціальному світі. В контексті цього, зауважимо, що педагогічна діяльність потребує постійного й цілеспрямованого професійного й особистісного зростання та удосконалення педагогічної майстерності. Враховуючи це, формування професійної зрілості особистості здобувача в умовах магістратури належить до одного із пріоритетних завдань вищої школи, оскільки це безпосередньо пов'язано із підвищенням ефективності виконання ним майбутньої професійної педагогічної діяльності. Адже, одним із показників успішності виконання професійної педагогічної діяльності є рівень сформованості професійної зрілості як складової професіоналізму у майбутнього фахівця.

Актуальність даного дослідження обумовлена, з одного боку, складними соціокультурними, соціально-економічними перетвореннями української держави та суспільства, що вимагають високого рівня підготовки професійно зрілих здобувачів, яка забезпечує їх адаптивність і конкурентоспроможність, соціально-професійну мобільність, здатність і готовність поєднувати різні посадові функції та орієнтуватися у теперішньому соціально-економічному середовищі, з іншого боку, великим інтересом до теми дослідження в сучасній науці, зокрема філософії, психології, педагогіці, акмеології та її недостатньою розробленістю.

Мета статті полягає у розкритті сучасних наукових концепцій щодо висвітлення поняття «професійна зрілість» як важливої складової професіоналізму особистості здобувача в умовах магістратури.

Вивчення наукових акмеологічних і психолого-педагогічних джерел та літератури дає підстави констатувати інтенсивність наукового пошуку проблеми висвітлення поняття «особистість», «зрілість», «особистісна зрілість», «психологічна зрілість», «соціальна зрілість» та «професійна зрілість» особистості. Відтак, теоретико-методологічні та професійно-педагогічні аспекти окресленої проблематики було розглянуто в працях українських і зарубіжних учених (Н. Гузій, Л. Долинська, О. Дубасенюк, В. Поліщук, Т. Хмурина, О. Штепа та ін.). Велика кількість наукових праць присвячена різним аспектам формування особистості, визначенню її сутності та складових елементів (Л. Божович, С. Максименко, Дж. Сьюпер, В. Франкл, Д. Холланд та ін.). Зокрема, з-поміж усіх С. Максименко зазначає, що особистість – це форма існування психіки людини, яка являє собою цілісність, здатну до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності і саморегуляції, та має свій унікальний і неповторний внутрішній світ [6, с. 12]. □□□

Проблема розкриття сутності «зрілості особистості» вивчалась в психотерапії, психології особистості, психології розвитку та акмеології (А. Адлер, В. Гладкова, Дж. Ловінгер, А. Маслоу, Г. Олпорт, Л. Потапчук, Р. Хмелюк, К. Юнг, Г. Яворська). Відтак, А. Маслоу зрілу особистість представляє як таку, що розвивається незалежно, використовуючи свої природні ресурси. На думку автора, зрілій особистості характерна автономність, яка розкривається через незалежність, самоуправління, самовизначення, готовність нести відповідальність за себе, активний пошук рішень [8]. Так, висвітлюючи означену проблему, Г. Олпорт характеризував зрілу особистість як таку, що виявляє здатність брати участь у різних видах діяльності та радіти їм [3, 176]. Як усяке комплексне, інтегральне явище зрілість складається з окремих складових. При цьому, найчастіше важливими складовими учені виділяють психологічну, особистісну, соціальну та професійну зрілість. У наукових дослідженнях С. Максименка процес становлення психологічної зрілості розглядався як поступове оволодіння особистістю власним внутрішнім світом [6, с. 14]. В свою чергу, особистісна зрілість у розумінні К. Юнга є прагненням людини до самопізнання, самовдосконалення, самореалізації [1]. Щодо, визначення поняття «соціальна зрілість», також одностайної точки зору немає, зокрема, розуміння та інтерпретації соціального оточення, подій життя, залучення до діяльності, взаємодії наявності соціальної активності особистості, набуття нею соціального досвіду в соціальних ситуаціях, результат індивідуального самовизначення, що виявляється у ставленні до стилю життя (Дж. Мід, Л. Філіпс, Р. Харре, К. Хорні).

Аналіз наукових досліджень підкреслює, що в процесі становлення професіоналізму особистості, значущим є сформована у неї професійна зрілість. Про важливість професійної зрілості як складової професіоналізму особистості свідчать численні дослідження, в яких доведено існування тісної взаємозалежності між наявністю професійної зрілості та професіоналізмом особистості. Попри достатню кількість наукових досліджень з означеної проблематики, відносно феномену «професійна зрілість», так само, універсального визначення до теперішнього часу не існує. Залишаються недостатньо дослідженими питання професійна зрілість особистості здобувача в умовах магістратури як складової професіоналізму та визначення її структурних елементів. Практичне розв'язання завдань підготовки професіоналів потребує глибокого теоретичного аналізу природи професійної зрілості особистості здобувачів магістратури у системі неперервної освіти як важливої складової професіоналізму, механізмів їх формування, визначення умов та факторів, що її зумовлюють. Першочергового значення при цьому

набувають завдання з'ясування концептуальних засад щодо визначення сутності поняття, його структури та основних характеристик. □

Професійна діяльність є однією із провідних сфер життєдіяльності людини, оскільки саме в процесі її виконання відбувається самоактуалізація та самореалізація особистості. Саме професійна діяльність виступає в якості свідомої діяльності та спрямована на удосконалення особистості та досягнення нею професіоналізму й професійної успішності відповідно до сучасних вимог професії. Адже, у реаліях сьогодення професіоналізм особистості є невід'ємним чинником її успіху та ефективності. У найзагальнішому вигляді, професіоналізм – це вміння якісно та ефективно виконувати свої професійні обов'язки незалежно від впливу зовнішніх та/або внутрішніх факторів. Відтак, зауважимо професіоналізм особистості передбачає досягнення високих результатів, професійна мотивація, система устремлень, ціннісних орієнтацій, усвідомлення сенсу професійної діяльності самої людини-професіонала. Як зазначає учена Г. Яворська, «професіонал – це соціально компетентна, психологічно зріла особистість, що відзначається високою професійною майстерністю, яка визначає її спосіб життя, особливий професійно орієнтований, відповідальний світогляд і почуття приєднання до професійної спільноти» [8]. Так, професіоналізм в науковій літературі розглядається як властивість, тобто сукупність найбільш стійких та постійно особливостей людини-професіонала, процес, який має свої стадії та фази та стан, власне усвідомлення себе професіоналом. Складовими професіоналізму, учені виокремлюють: професійне становлення, професійну компетентність, професійну майстерність, професійну кваліфікацію та професійну відповідність. Зауважимо, що варто було б додати також: професійну ідентичність, професійну продуктивність і професійну зрілість. Відтак, професійна ідентичність, постає в якості усвідомлення здобувачем значущості обраної ним професії, а професійна діяльність як засіб задоволення власних потреб та розвиток особистісного ресурсу. В свою чергу, професійна продуктивність виступає в якості ступеню відповідності до вимог ефективного виконання професійної діяльності. Провідною характеристикою особистості здобувача в умовах магістратури та важливою складовою, що забезпечить професійну успішність, вважаємо сформовану професійну зрілість. Зауважимо, що професійна зрілість особистості постає в якості багатокомпонентного особистісного утворення, яке включає в собі вміння здобувача співвідносити свої професійні можливості та потреби з професійними вимогами, тобто рівень автономності, сформоване критичне мислення, підготовленості до праці, самооцінка, ставлення до своєї професійної діяльності, ставлення до себе як до професіонала, ставлення до особистісного та професійного розвитку, управлінський потенціал, саме вміння планувати, приймати рішення та брати відповідальність за них, здатність до саморегуляції та самоконтролю, готовність до свідомого безперервного професійного самовдосконалення, самовизначення й самореалізації тощо. Так, Г. Яворська зазначає, що професійна зрілість, як властивість особистості є основною психологічною передумовою її професійної майстерності. Вона так само означає оволодіння професійною культурою (загальнозначущими вміннями, на основі яких виконується вимоги професії) [8]. В свою чергу, Т. Комар, зазначає професійна зрілість фахівця формується у процесі реалізації системи випереджальної підготовки у закладі вищої освіти і поєднує готовність до безперервного професійного вдосконалення, професійну культуру, особистісно-професійну активність, усвідомлення соціальної значущості професійної діяльності й ціннісне ставлення до професії, себе, інших людей і світу загалом, пошук і знаходження у професії власного смислу. Крім того, авторка зазначає що загальними характеристиками професійної зрілості є такі: 1) зацікавленість у здійсненні вибору професії; 2) прагнення до одержання нової інформації й планування кар'єри; 3) однорідність професійних переваг протягом тривалого часу в одній професійній галузі; 4) зрілість інтересів, незалежність від інших людей та обставин під час вибору професії й розвитку професійних умінь, відповідність цінностей обраної професії інтересам людини; 5) відповідність переваг і здібностей інтересам та активності людини [5, с. 37].

Більш докладно розгляд означеного поняття простежується у роботах С. Данилова, який наголошує, що професійна зрілість як якість особистості в широкому значенні – це насамперед показник її індивідуальних особливостей, що характеризують особистість як розпорядника душевних, тілесних сил, здатного перетворювати власну життєдіяльність на предмет творчого результативного перетворення, адекватно оцінювати цілі, задачі, результати, здійснювати корекцію, рефлексію, самоконтроль у процесі життєдіяльності [3, с. 179]. Досліджуючи професійну зрілість в контексті акмеологічної моделі сучасного педагога, О. Вітковська зауважує, що професійна зрілість – це готовність учителя до інноваційної професійно-педагогічної діяльності, а саме: 1) професійна компетентність як система знань і вмінь педагога; 2) педагогічна майстерність як здатність творчо, нестандартно виконувати професійні завдання; 3) педагогічна спрямованість професійної діяльності, стійка мотивація [2, с. 92]. І. Бойко відмічає, що професійна зрілість тісно пов'язана з професійною самосвідомістю, яка проявляється в єдності трьох аспектів: самопізнання, самоствалення, саморегуляції. За результатами аналізу співвідношення категорій «професійна самосвідомість» і «професійна зрілість» він вказує на акцентуацію уваги науковців власне на особистісному змісті самооцінного характеру: професійній самооцінці й самоефективності; вказує на не тотожність категорій професійної самооцінки й професійної зрілості і їхню відмінність, яка полягає в тому, що професійна самооцінка передбачає зіставлення з певним еталоном та може бути як позитивною, так і негативною; визначає професійну зрілість як переживання фахівцем власної цінності [4, с. 7]. Погоджуємось з дослідниками М. Барчій, О. Вороною, які наголошують на тому, що професійна зрілість фахівця формується в процесі підготовки

у ЗВО й поєднує готовність до безперервного професійного вдосконалення, професійну культуру, особистісно-професійну активність, усвідомлення соціальної значущості професійної діяльності й ціннісне ставлення до професії, себе, інших людей й світу в цілому, пошук і знаходження в професії власного особистісного сенсу [1, с. 20-21]. Також, автори підкреслюють, що загальними характеристиками «професійно зрілої» особистості є такі: виділення себе з кола оточуючих людей; уміння відокремити власні цілі від цілей батьків та інших значущих осіб; прагнення реалізувати бажання в практичних діях, мати глибокі знання та звички хоча б в одній галузі; загальна орієнтація на успіх; знання кроків, які необхідно зробити для придбання знань та умінь; прийняття на себе відповідальності за власні дії; наявність власного робочого досвіду, досвіду вирішення життєвих проблем; самостійний досвід щодо планування власних вчинків, сильних справ, власний час тощо; уміння прогнозувати професійне зростання; однорідність професійних переваг протягом тривалого часу; ініціатива й винахідливість у реалізації можливостей; власна активність в одержанні інформації й виборі професійного шляху; рівень реалізму в прийнятті кар'єрних рішень [1, с. 20].

Зауважимо, що професійна зрілість особистості, як найвищий етап його професійного розвитку та складова професіоналізму настає, як правило, після набуття досвіду професійної діяльності, а процес її досягнення потребує синергійного розвитку особистісних та професійних якостей. Основними закономірностями становлення професійної зрілості особистості здобувача в умовах магістратури є: процес становлення професійної зрілості особистості відбувається гетерохронно, зі стійкою спрямованістю здобувача на досягнення професійного «акме»; у процесі становлення професійної зрілості, спочатку особистісний розвиток передую професійному, визначає вибір професії, але потім вони розвиваються у взаємодії, яка поступово переростає у домінування професійного над особистісним; індивідуальні траєкторії особистісно-професійного розвитку мають тенденцію до варіативності проходження етапів професійної зрілості здобувача; ефективне становлення професійної зрілості здобувача можливе лише в процесі синергійної взаємодії процесів саморозвитку та цілеспрямованого формування особистісно-професійних якостей під впливом акмеологічного середовища; професійний розвиток здобувача відбувається у єдності процесів становлення професійної зрілості та її втрати. Підкреслимо, що професійна зрілість особистості залежить від постійної, цілеспрямованої неперервної освіти здобувача, яка ґрунтується на здатності та готовності до самоудосконалення, саморозвитку, самоорганізації, саморегуляції та самореалізації.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що проблеми пов'язані з професіоналізмом особистості активно обговорюються теоретиками і практиками філософії, психології, професійної педагогіки та акмеології. Попри це, залишаються не тільки актуальними протягом ряду останніх років, зокрема у зв'язку із військовими подіями, які нині відбуваються у нашій країні, але висуваються на перший план при аналізі змін у системі вищої освіти, висуванні вимог щодо особистості майбутнього педагога. Формування професійної зрілості особистості здобувача в умовах магістратури дає змогу створити образ майбутнього професіонала, визначити шлях до подальшої професіоналізації. Більш того, професійна зрілість особистості здобувача дає можливість прогнозувати власну ефективність і успішність та перспективу загалом. Крім цього, сформована професійна зрілість є ознакою конкурентоспроможності особистості, її адаптації до сучасного соціокультурного середовища. У зв'язку з цим, метою сучасної професійної освіти має стати формування професійно зрілих особистостей, здатних швидко перебудовуватися залежно від змін вимог сучасного життя, вміють постійно вдосконалюватися, шукати шляхи реалізації своїх знань, умінь, навичок, компетенцій та компетентностей, відстоюючи при цьому свої погляди та зберігаючи особисті позиції. Формування професійної зрілості як складової професіоналізму особистості надає можливість здобувачеві в умовах магістратури розвинути затребувані сучасним ринком праці такі якості та здатності, як: самостійність, самоаналіз, самопізнання, самовдосконалення, самоосвіта, мобільність, гнучкість, креативність, ініціативність, здатність робити вибір і нести за нього відповідальність, планувати, осмислювати життєві та професійні цінності, професійну майстерність, професійну кваліфікацію, професійну самоідентифікацію та професійну відповідність. Відтак, здобувачі перетворюються на справжніх суб'єктів власного професійного розвитку, які вибудовують індивідуальну стратегію свого професійного успіху. Проведений аналіз виявив необхідність розв'язання в системі вищої освіти проблеми формування професійної зрілості особистості здобувачів в умовах магістратури у системі післядипломної освіти. Оскільки кожна професійна діяльність має певні особливості, то це формування повинне здійснюватись ще під час професійної підготовки у закладі вищої освіти в рамках акмеологічного, особистісно-орієнтовного та компетентнісного підходів, що й визначає напрямки подальших досліджень.

Використана література:

1. Барчій М., Воронова О. Окремі підходи дослідження особистісної і професійної зрілості. *Вісник Національного університету оборони України*. Київ, 2019. № 3 (53). С. 16-23.
2. Вітковська О. Акмеологічна модель сучасного педагога в системі післядипломної освіти. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал*. Миколаїв, 2020. № 1(84). С. 90-99.
3. Данилов С. О. Науковий зміст категорії «соціально-професійна зрілість особистості». *Наукові записки*. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. Вип. 192. С. 175-180.
4. Закономірності становлення професійної зрілості педагога : формування професійної компетентності : навчально-методичний посібник / За ред. І. І. Бойко. Житомир : Полісся, 2018. 120 с.

5. Комар Т. В. Професійна зрілість особистості: психологічна природа поняття. *Науковий вісник херсонського державного університету*. 2015. Вип. 3. С. 33-37.
6. Максименко С. Д. Поняття особистості у психології. *Психологія і особистість*. 2016. № 1. С. 11-17.
7. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи : монографія / керівн. авт. кол. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 432 с.
8. Яворська Г. Х. Соціально-професійна зрілість курсантів вищих закладів освіти МВС України. Одеса : ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. 408 с.

References:

1. Barchii M., Voronova O. (2019) Okremi pidkhody doslidzhennia osobystisnoi i profesiinoi zrilosti [Separate approaches to the study of personal and professional maturity]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. Kyiv. № 3 (53). S. 16-23. [in Ukrainian]
2. Vitkovska O. (2020) Akmeolohichna model suchasnoho pedahoha v systemi pisliadyplomnoi osvity [Acmeological model of a modern teacher in the system of postgraduate education]. *Naukovo-metodychnyi, informatsiino-osvitniy zhurnal*. Mykolaiv. № 1(84). S. 90-99. [in Ukrainian]
3. Danylov S. O. (2021) Naukovi zmist katehorii «sotsialno-profesiina zrilist osobystosti» [Scientific content of the category "social and professional maturity of the individual"]. *Naukovi zapysky. Kropyvnytskyi : RVV TsDPU im. V. Vynnychenka*. Vyp. 192. S. 175-180. [in Ukrainian]
4. Zakonomirnosti stanovlennia profesiinoi zrilosti pedahoha : formuvannia profesiinoi kompetentnosti (2018) [Patterns of formation of the teacher's professional maturity: formation of professional competence] : navchalno-metodychnyi posibnyk / Za red. I. I. Boiko. Zhytomyr : Polissia. 120 s. [in Ukrainian]
5. Komar T. V. (2015) Profesiina zrilist osobystosti: psykholohichna pryroda poniattia [Professional maturity of the individual: the psychological nature of the concept]. *Naukovi visnyk khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Vyp. 3. S. 33-37. [in Ukrainian]
6. Maksymenko S. D. (2016) Poniattia osobystosti u psykholohii [The concept of personality in psychology]. *Psykholohiia i osobystist*. № 1. S. 11-17. [in Ukrainian]
7. Pedahohichna tvorchist, maisternist, profesionalizm u systemi pidhotovky osvitianskykh kadriv: zdobutky, poshuky, perspektyvy (2015) [Pedagogical creativity, skill, professionalism in the system of training educational personnel: achievements, searches, prospects] : monohrafiia / kerivn. avt. kol. N. V. Huzii. K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. 432 s. [in Ukrainian]
8. Yavorska H. Kh. (2005) Sotsialno-profesiina zrilist kursantiv vyshchych zakladiv osvity MVS Ukrainy [Socio-professional maturity of cadets of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Odesa : PLASKE ZAT*, 2005. 408 s. [in Ukrainian]

Strelbytska S. Professional maturity as a component of personal professionalism: conceptual principles

The article carries out a psychological and pedagogical analysis of the concept of "maturity", "professional maturity", "professional", "professionalism of the individual", reveals the diversity and contradictions of the authors in their interpretation. The essence of "professional maturity" is characterized and the meaning of this concept as a component of the individual's professionalism is clarified. The professional maturity of an individual is presented as a multi-component personal education, which includes the ability of the acquirer to correlate his professional opportunities and needs with professional requirements, i.e. the level of autonomy, formed critical thinking, preparedness for work, self-esteem, attitude to his professional activity, attitude to himself as to a professional, attitude to personal and professional development, management potential, the very ability to plan, make decisions and take responsibility for them, the ability to self-regulate and self-control, readiness for conscious continuous professional self-improvement, self-determination and self-realization, etc. It was noted that despite the presence of a large number of scientific studies on the definition of the term, it remains controversial and requires a more detailed study. The article is devoted to the theoretical understanding and analysis of trends in the multifaceted coverage of the problem of defining the essence of the concept of "maturity", "personal maturity", "psychological maturity", "social maturity", "professional maturity", "professional", "professionalism of the individual" as scientific definitions. Theoretical and practical aspects of professional maturity are considered, as an integral component of the professionalism of the person acquiring a master's degree at a postgraduate education institution.

The elements of professional maturity, which are important for the formation of professionalism of the applicant's personality during master's studies in the postgraduate education system, are considered. The main regularities of the formation of the professional maturity of the acquirer's personality are outlined. The importance of professional maturity of the acquirer's personality during master's studies is substantiated.

Key words: *personality, maturity, professional maturity, professional development, professional, professionalism, continuing education.*